

Hlavní myšlenky z Panelové diskuse

konané 23. června 2026 v rámci akce „Hospodářská politika 2026“

Jaká je konkurenční schopnost českých firem? Česká ekonomika je svým způsobem unikátní. V žebříčku tzv. ekonomické komplexity zaujímá sedmé místo na světě, takže umí vyrábět velmi širokou paletu hůře nahraditelných výrobků. V některých oblastech (např. v kybernetické bezpečnosti) naši výrobci dokonce představují světovou špičku. Stále však platí letitý rys, že Češi sice mají nevídanou schopnost vymýšlet a vyrábět, avšak prodávat svoje výborné nápady moc neumějí. Ve významnějším prosazení se na světovém trhu nám brání větší sebevědomí, větší odvaha k vítězství a nepřipravenost čelit výzvám. Stále hrají nepříznivou roli i sklon k průměrnosti, k malosti a k závistivosti. Stát by měl dávat priority tomu, v čem má ČR nekopírovatelnou konkurenční výhodu, k nimž patří zejména její poloha – střed Evropy. Dává nám skvělé příležitosti pro: energetický průmysl, datová centra, letecký průmysl, logistická centra – v podstatě dopravní křižovatku Evropy využít jako výhodu.

Měl by stát provádět věcně zaměřenou průmyslovou politiku? Neměl, protože by mohl vybírat špatné cíle a učinit špatná a drahá rozhodnutí. Přesto by však měl být v několika oblastech leadrem pro soukromý sektor. Oblastí první je budování dopravní infrastruktury. Česká republika by měla využít unikátní polohy uprostřed Evropy a mnohem intenzivněji se napojit na okolní země. Oblastí druhou je zajištění energetické bezpečnosti, na což síly soukromého sektoru nestačí. Oblastí třetí je regionální rozvoj například po vzoru Ostravska. Velký nevyužitý potenciál je v propojení Západočeského kraje a Plzně s Bavorskem. Kritická je dopravní situace v Praze a její propojení s městy v Čechách. Pokud je denní dojíždění za prací delší než hodina, lidé se za prací stěhují. To dnes vede k neúměrnému „nafukování“ Prahy a k přetěžování její infrastruktury. Bylo by žádoucí, kdyby byl omezen negativní vliv stavebního kartelu, který neúměrně prodražuje infrastrukturní stavby.

Mohou být pro nás vzorem jiné země? V mnoha směrech by nám mohlo být příkladem Polsko. Je sebevědomé, odvážné, cílevědomé a orientované na priority. Rozvoj jeho letecké nebo dálniční infrastruktury je rychlý a působivý. Vzorem pro způsob vykupování pozemků pro infrastrukturní stavby by nám mohlo být Německo. V rámci tzv. eminent domain vykupuje stát od soukromých vlastníků pozemky za férovou cenu (nikoliv za osminásobek, jako tomu bývá u nás) a od případných soudních sporů je odrazuje tím, že na ně uvaluje náklady soudních řízení, pokud soud prohraje. To výrazně urychluje výstavbu. Vzorem pro důchodovou reformu by nám mohlo být Švédsko.

Máme nějakou hospodářskou strategii? Ano, máme jich stovky, ale leží v šuplíku a nikdo je nečte. Takže nemáme. Nemáme žádnou koncepční a ucelenou hospodářskou politiku, která by nasměrovala zemi k nějakým zřetelně vyjádřeným cílům. Máme

šestnáct regionálních center pro rozdělování evropské finanční pomoci a téměř šest set priorit, kam získané peníze nasměrovat. Zároveň ani nemáme v Bruselu žádné odborné a koordinované úředníky, kteří by napomáhali hladkému plynutí evropských fondů k nejvíce potřebným způsobům využití.

Bylo by legitimní, kdyby si stát vypůjčil větší objem peněz na poskytování veřejných statků, a i za cenu časové omezených vyšších deficitů tento dluh umořil vyšším ekonomickým růstem v budoucnu? Ano, pokud by tento dluh byl využit na projekty s vysokým multiplikačním efektem, které by zaručily rozumnou časovou návratnost. Tento dluh by však neměl být použit na vzdělání. Jak ukazují studie OECD, v této oblasti jsou multiplikátory nízké.